

УДК 314.82

Турба О.О.¹, Сагань Є.С.²

¹ канд. соц. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. СН-218 НУ «Запорізька політехніка»

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ДЕМОГРАФІЧНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ

Демографічна криза – це глибоке порушення відтворення населення, що загрожує самому його існуванню. Як зазначає Державна служба статистики України, чисельність наявного населення в Україні, за оцінкою на 1 грудня 2019 р. становила 42177,6 тис. осіб. Упродовж січня–листопада 2019 р. чисельність населення зменшилася на 208,8 тис.

Демографічна ситуація в Україні ось вже багато років демонструє негативну динаміку в різниці між показниками народжуваності і смертності. На думку сучасних українських учених одним із головних чинників демографічної кризи в Україні є зменшення народжуваності, що зберігається впродовж тривалого періоду. На це явище впливають наступні причини: шлюбний фактор; поширеність абортів, рівень безпліддя; низький рівень життя та заробітної плати; житлово-побутові умови; рівень зайнятості жінок економічною діяльністю та ступінь їхньої продуктивності; міграційні процеси.

Шляхи подолання демографічної кризи. Якими засобами забезпечується статус кількісно великої нації – це окреме і дуже складне питання. Найрозумніший і гуманістичний шлях – створення як у межах держави, так і за її межами умов для розширеного відтворення, розвиток економіки, спрямованої на максимальне задоволення потреб людини, припинення воєн, турбота про охорону здоров'я людей та збереження навколишнього середовища і т. ін. Але це, так би мовити, теоретично.

Демографічна політика в Україні скерована на підвищення природного приросту населення за рахунок народжуваності. Для цього матерям, які народжують дитину, надаються допомоги, додаткова відпустка тощо. Орієнтація України на побудову ринкової економіки вимагає дотримання таких засад у матеріальному забезпеченні відтворення населення: посилення ролі доходів сім'ї в системі джерел і засобів матеріального забезпечення відтворення населення; підхід до соціального захисту населення, як важливого засобу демографічної політики, посилення демографічної спрямованості заходів соціального захисту, підвищення їх адресності та ефективності; створення принципово нової системи кредитування населення взагалі та молодих сімей; створення нової ефективної системи охорони материнства і дитинства, яка забезпечує реалізацію пріоритетів сім'ї, дитини.

У сфері сімейної політики та народжуваності основними напрямками державної демографічної політики мають бути: створення сприятливих умов для економічної самостійності і зростання добробуту сімей; пріоритетність охорони материнства і дитинства у реалізації програм розвитку охорони здоров'я та інших соціальних програм; підвищення якості, розширення форм і видів медичного обслуговування жінок репродуктивного віку; створення реальних умов для гармонійного поєднання жінками материнства та професійної діяльності.

Населення має бути соціально захищеним, а специфічна демографічна політика повинна підсилюватися заходами держави щодо виходу з економічної кризи. Цьому можуть слугувати заходи щодо забезпечення зайнятості населення, створення нових робочих місць, навчання та перекваліфікація працездатних. Українському суспільству ніколи не бути процвітаючим чи навіть стабільним, якщо його населення не матиме відповідних умов життя і не відчуватиме повної безпеки для реалізації демодітворювальної поведінки, не буде бачити перспектив для існування й розвитку кожної сім'ї та особи.

У 2020 році в Україні може відбутися збільшення розміру виплат допомоги при народженні дитини (у Верховній Раді знаходиться кілька законопроектів про підвищення суми виплати на першу, другу і третю дитину). На сьогоднішній день грошова підтримка від держави надається батькам, які протягом встановленого законом строку (1 рік з моменту пологів) подали заяву і оформили соціальну виплату на дитину. Загальний розмір декретних виплат становить 41 280 гривень. Ця сума грошової допомоги виплачується в два етап: перший – одноразова допомога (10 320 грн.) зараховується на банківський рахунок матері чи батька через 1-2 місяці після оформлення допомоги. Другий етап – сума, що залишилася (30 960 грн.) виплачується рівними частинами протягом трьох років. Згідно з прийнятою Верховною Радою України Постановою № 2000-П «Про висновки і пропозиції до Закону України про Державний бюджет на 2020 рік», передбачено таке збільшення суми допомоги при народженні дитини з 2020 р.: при народженні першої дитини – 100 000 грн. (відразу виплачується 25 000 грн., потім по 2 083 грн. щомісяця); при народженні другої дитини – 200 000 грн. (відразу виплачується 50 000 грн., потім по 4 166 грн. щомісяця); при народженні третьої дитини – 400 000 грн. (одразу виплачується 100 000 грн., потім по 8 333 грн. щомісяця).